

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Όταν η ιστορία παραλογίζεται»

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΕΦΕΡΛΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Όταν η ιστορία παραλογίζεται¹. με αφορμή την εορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου διερευνούμε το φαινόμενο του ναζισμού στη Γερμανία πριν και κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Δημιουργός

Παναγιώτα Σεφερλή

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία

Οκτώβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Αφορμή για την συγκεκριμένη πρόταση αποτελεί η ενότητα 2 με τίτλο *Τα Βιογραφικά Είδη* στο σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Λυκείου και συγκεκριμένα τα θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση σχετικά με τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις ρατσιστικές συμπεριφορές.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Ι. Φιλολογικής ζώνης

Ιστορία

Νεοελληνική Γλώσσα

¹ Η φράση είναι από τον πρόλογο στο θεατρικό έργο *Ρινόκερος* του Ιονέσκο.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Πληροφορική

Τεχνολογία Επικοινωνιών

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές Εργασίες – Project

Σχολικές γιορτές

Χρονική διάρκεια

8/9 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας εξοπλισμένη με μικρό αριθμό υπολογιστών και προβολικό, εργαστήριο πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

II. Εκτός σχολείου: δημοτική βιβλιοθήκη.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Επαρκής γνώση των λογισμικών γενικής χρήσης (Επεξεργαστής Κειμένου, Λογισμικό Παρουσίασης, Διαδίκτυο) καθώς και λογισμικού κατασκευής ταινίας, τόσο από την πλευρά των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών όσο και από την πλευρά των εμπλεκόμενων μαθητών. Σχετικά με την αξιοποίηση του λογισμικού κατασκευής ταινίας, μπορεί να συνεισφέρει ο καθηγητής της πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

-

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο εντάσσεται στις άτυπες μορφές γραμματισμού και αφορά στην προετοιμασία της σχολικής εορτής για την 28^η Οκτωβρίου. Εστιάζεται στο φαινόμενο του ναζισμού πριν και κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Στην εισαγωγική φάση (α΄ φάση) τίθεται το πρόβλημα προς επίλυση: δημιουργία κειμένων που θα πλαισιώσουν τη δράση των μαθητών επί σκηνής, ειδικότερα: α) ψηφιακής αφήγησης, β) αφίσας και γ) προγράμματος. Μοιράζονται, επίσης, τα φύλλα εργασίας που θα κατευθύνουν περαιτέρω τη δράση τους. Οι μαθητές, εντασσόμενοι σε ομάδες, αναζητούν και επεξεργάζονται ποικίλα κειμενικά είδη σχετικά με το θέμα (β΄ φάση). Η επόμενη φάση (γ΄) προβλέπει την επιλογή του υλικού που θα αξιοποιηθεί για την κατασκευή των τελικών προϊόντων, σύμφωνα με κριτήρια που θα συζητηθούν στην ολομέλεια. Η τελευταία φάση (δ΄) περιλαμβάνει την κατασκευή των τελικών προϊόντων και τις αναγνώσεις των κειμένων που έχουν επιλεγεί για τη γιορτή. Στη φάση αυτή θα προσεχθεί ιδιαίτερα ο χρονισμός της ψηφιακής αφήγησης σε σχέση με τις αναγνώσεις· έχει ιδιαίτερη σημασία τα κείμενα που θα διαβάζουν οι μαθητές επί σκηνής να συνομιλούν με το ψηφιακό κείμενο που θα προβάλλεται ταυτόχρονα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η πρότασή μας εντάσσεται στις *άτυπες μορφές γραμματισμού*. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ο παρεχόμενος σχολικός γραμματισμός μπορεί να επιμεριστεί στις ακόλουθες κατηγορίες: α) στον *τυπικό*, κατηγορία που περιλαμβάνει τα μαθήματα του σχολικού προγράμματος με τα συνακόλουθα προγράμματα σπουδών, βιβλία, οδηγίες, βιβλία ύλης και όσα συνεπάγεται η διδασκαλία των εν λόγω μαθημάτων, β) στον *ημιτυπικό*, κατηγορία όπου εντάσσονται καινοτόμοι θεσμοί και προγράμματα, όπως η «ευέλικτη ζώνη», η διαθεματικότητα στη διδακτική προσέγγιση, η περιβαλλοντική εκπαίδευση, η αγωγή υγείας κ.ά., στο πλαίσιο των οποίων μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικές διδακτικές/μαθησιακές προσεγγίσεις και μορφές αξιολόγησης και γ) στον *άτυπο* γραμματισμό, κατηγορία που σχετίζεται με την ευρύτερη σχολική, κυρίως

εξωδιδακτική ζώνη, και περιλαμβάνει εκδηλώσεις όπως οργάνωση και πραγματοποίηση σχολικών εορτών και εκδρομών, μαθητικές κοινότητες, έκδοση εφημερίδας / περιοδικού, οργάνωση και πραγματοποίηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (λ.χ., θεατρικής παράστασης) κ.ά. Το ενδιαφέρον, και ελπιδοφόρο για το ελληνικό σχολείο, είναι οι δύο τελευταίες μορφές γραμματισμού, οι οποίες ανοίγουν κάποιες ρωγμές στο ασφυκτικό και άκαμπτο σχολικό πρόγραμμα και επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς και μαθητές να συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία μ' έναν πιο ευέλικτο και δημιουργικό τρόπο και να εξοικειώνονται με νέες μορφές και επίπεδα γραμματισμού σε ένα περιβάλλον που ευνοεί την αλληλεπίδραση και την ουσιαστική επικοινωνία.

Ως προς τις θεωρίες μάθησης, εντάσσεται στις *κοινωνικο-κονστрукτιβιστικές προσεγγίσεις*. Η οικοδόμηση της νέας γνώσης γίνεται μέσα σε ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο. Οι μαθητές κατασκευάζουν και μοιράζονται τη γνώση και εξοικειώνονται με μαθησιακές διαδικασίες περισσότερο ανακαλυπτικές και διερευνητικές. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι «ανοιχτά», επιτρέποντας έτσι ουσιαστικότερη διερευνητική διαδικασία. Τα ερωτήματα αυτά παίρνουν τη μορφή του *προβλήματος προς επίλυση*. Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, η «μάθηση που βασίζεται σε προβλήματα» (problem-based learning) αποτελεί μία εκπαιδευτική μέθοδο με στόχο να ενεργοποιήσει τους μαθητές ως προς την ανάληψη ρόλων και την ανάπτυξη συνεργατικής δράσης για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος. Τα προβλήματα αυτά είναι πραγματικά, διαθεματικά, πολυδιάστατα και επιδέχονται περισσότερες από μια λύσεις.

Υιοθετεί, τέλος, στοιχεία του *κινήματος των Πολυγραμματισμών*, καθώς οι μαθητές ασκούνται στη λειτουργική αξιοποίηση ηλεκτρονικών μέσων πρακτικής γραμματισμού και μούνται σε γνωρίσματα της νέας κειμενικής πραγματικότητας. Κύριο χαρακτηριστικό του νέου επικοινωνιακού πλαισίου είναι η πολυτροπικότητα, δηλαδή η αξιοποίηση πολλών σημειωτικών τρόπων (γλώσσα, εικόνα, ήχος, video κτλ), με τρόπο λειτουργικό και όχι απλά αθροιστικό για την παραγωγή νοήματος.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Ποιο νόημα αποκτούν οι εθνικές επέτειοι για τους σύγχρονους εφήβους; Ποιο νόημα αποκτούν γι' αυτούς γεγονότα που έχουν κάποια, μικρή - μεγάλη, απόσταση σε σχέση με τα βιώματα και τις εμπειρίες τους; Τι μπορεί να σημαίνει γι' αυτούς «γιορτάζουμε την 28^η Οκτωβρίου;» Μήπως τέτοιες επέτειοι μπορεί να αποτελέσουν αφορμές για να στήσουμε γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν; Να νοηματοδοτήσουμε ξανά τα γεγονότα του τότε; Να διαβάσουμε ξανά και ξανά την ιστορία ως αναγνώστες του σήμερα; Σήμερα, ας πούμε, που η συζήτηση για τα φαινόμενα του νεοναζισμού και νεοφασισμού είναι έντονη, θα μπορούσε η γιορτή αυτή να αποτελέσει αφορμή για μια διερεύνηση του ναζισμού και φασισμού κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου και του β' Παγκοσμίου Πολέμου. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας προβληματικής, ένα προσδοκώμενο αποτέλεσμα του σεναρίου θα μπορούσε να είναι:

- Να διερευνήσουν και να αφηγηθούν τα γεγονότα του τότε, με άξονα τον ναζισμό, ώστε να προβληματιστούν για τα σύγχρονα φαινόμενα τέτοιων εκδηλώσεων, αποκτώντας μια κριτική ματιά όχι μόνο για το παρελθόν αλλά και για το παρόν τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Πώς όμως η σχολική γιορτή για την 28^η Οκτωβρίου, ως κείμενο, θα αποκτήσει νόημα για τους σύγχρονους μαθητές; Προσπαθώντας να τους εμπλέξουμε ενεργά όχι μόνο στην «παράσταση» της γιορτής αλλά και στην προετοιμασία της, τους δίνουμε τη δυνατότητα:

- Να εκφέρουν λόγο, προφορικό, γραπτό, πολυτροπικό. Ειδικότερα: Να κατασκευάσουν τη δική τους (ψηφιακή) αφήγηση, αξιοποιώντας ποικίλο κειμενικό υλικό και επικοινωνιακούς πόρους σύμφωνα με την περίσταση της γιορτής, οργανώνοντας το κείμενό τους τόσο στον άξονα του χρόνου όσο και θεματικά. Να κατασκευάσουν την αφίσα της γιορτής, προβάλλοντας με τους κατάλληλους πόρους

(εικόνα – γραπτό γλωσσικό κείμενο) το θέμα της καθώς και το πρόγραμμα της γιορτής. Να αναγνώσουν κείμενα που συνομιλούν με την ψηφιακή τους αφήγηση, ερμηνεύοντας τα με τα κατάλληλα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία (επιτονισμός, στάση του σώματος, καθαρή άρθρωση, βλέμμα προς το κοινό κτλ).

Γραμματισμοί

Η ευρεία διάδοση της τεχνολογίας και του διαδικτύου έχει εισχωρήσει και στις άτυπες μορφές γραμματισμού, όπως αυτές των σχολικών εορτών. Ποικίλο κειμενικό υλικό, σε ποικίλη μορφή (γραπτά κείμενα, εικόνες στατικές και κινούμενες, ήχοι) μπορούν να αξιοποιηθούν όχι μόνο για την συγκέντρωση του υλικού αλλά και το στήσιμο της γιορτής. Αποτελεί, επομένως, πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς αλλά και τους μαθητές η αξιοποίηση των σύγχρονων μέσων από τη φάση της αναζήτησης του υλικού και της επεξεργασίας του μέχρι και την κατασκευή των τελικών προϊόντων που θα πλαισιώσουν τις εν λόγω γιορτές. Άρα, σε σχέση με το συγκεκριμένο σενάριο, η εξοικείωση με τους γραμματισμούς μπορεί να πάρει τις ακόλουθες μορφές:

- *Ως προς τον γλωσσικό γραμματισμό:* α) Να ασκηθούν οι μαθητές στη δημιουργία αφήγησης, επιλέγοντας από ποικίλο κειμενικό υλικό, τα γεγονότα και οργανώνοντας αυτά στον άξονα του χρόνου αλλά και θεματικά. β) Να αξιοποιήσουν τις γνώσεις για την περίληψη, επιλέγοντας τις σημαντικές γι' αυτούς πληροφορίες και διατυπώνοντας αυτές σε ευσύνοπτο, συνεκτικό λόγο. γ) Να αναγνώσουν ενώπιον του κοινού τα κείμενα που επέλεξαν, αξιοποιώντας τις γνώσεις τους για τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά σημεία της επικοινωνίας.
- *Ως προς τον ψηφιακό γραμματισμό και τους πολυγραμματισμούς:* Να αξιοποιήσουν τα λογισμικά γενικής χρήσης (διαδίκτυο, επεξεργαστή, λογισμικό παρουσίασης), για να αναζητήσουν, να αξιολογήσουν και να επεξεργαστούν το υλικό, σύμφωνα με το πρόβλημα προς επίλυση που τους έχει τεθεί, και να καταγράψουν το υλικό τους. Να αξιοποιήσουν το λογισμικό κατασκευής ταινίας για τη δημιουργία της ψηφιακής αφήγησής τους, αξιοποιώντας τα πολυτροπικά χαρακτηριστικά του. Η

διάσταση της πολυτροπικότητας, δίνει την αφορμή να συζητήσουν την αλληλεπίδραση των σημειωτικών πόρων για την παραγωγή νοήματος, το αισθητικό - επικοινωνιακό αποτέλεσμα και το ρόλο του κειμένου ως φορέα ιδεολογίας.

- *Ως προς τον κριτικό γραμματισμό:* Η εμπλοκή των μαθητών στην προετοιμασία της γιορτής βάζει την τεχνολογία στο στόχαστρο, με την έννοια ότι, αξιοποιώντας τα εν λόγω λογισμικά, τους δίνεται η ευκαιρία να αναλογιστούν για τις δυνατότητες και τους περιορισμούς των εργαλείων. Ερωτήματα όπως «α) καλύπτει το διαδίκτυο τους στόχους της αναζήτησής μας ως προς τα κριτήρια της επάρκειας, της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της ποιότητας; β) πώς επεξεργαζόμαστε την πληροφορία που αντλούμε από διαδικτυακές και έντυπες πηγές; γ) ποιες δυνατότητες και ποιους περιορισμούς εντοπίζουμε στο εργαλείο-λογισμικό κατασκευής ταινίας; δ) είμαστε ικανοποιημένοι από το αποτέλεσμα;» τους δίνουν την αφορμή να σταθούν κριτικά απέναντι στα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, που θα κλιθούν να αξιοποιήσουν και σε άλλες, ποικίλες, περιπτώσεις. Είναι μια αφορμή να σκεφτούμε όλοι μας, εκπαιδευτικοί και μαθητές, πώς συνδράμει η τεχνολογία στην περίπτωση της σχολικής γιορτής. Αλλάζει κάτι; Και αν ναι, τι ακριβώς;

Διδακτικές πρακτικές

Η εμπειρία έχει δείξει ότι εκδηλώσεις, όπως σχολικές γιορτές, αντιμετωπίζονται, σε πολλές περιπτώσεις, με αδιαφορία από ένα μεγάλο σύνολο μαθητών. Συνήθως, οι εκπαιδευτικοί που τις αναλαμβάνουν έχουν τον κυρίαρχο ρόλο και λόγο και οι μαθητές αποτελούν απλώς τους «εκτελεστές» με μικρές έως μηδαμινές δυνατότητες παρέμβασης. Επομένως, ως προς τις διδακτικές πρακτικές, το ζητούμενο του σεναρίου αυτού είναι:

- Να εμπλακούν ενεργά όχι μόνο στην εκτέλεση αλλά και στην προετοιμασία της γιορτής. Να ερευνήσουν, να συναποφασίσουν, να συνεργαστούν για την παραγωγή ενός τελικού προϊόντος, λαμβάνοντας υπόψη τους τα χαρακτηριστικά της επικοινωνιακής περίπτωσης, τα χαρακτηριστικά, δηλαδή, της σχολικής κοινότητας

στην οποία απευθύνονται, τους συμμαθητές τους, επί το πλείστον, το διευθυντή και τους καθηγητές τους, τους γονείς και τους φορείς της τοπικής κοινότητας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Τα συχνά δημοσιεύματα για τη δράση πολιτικών σχηματισμών με ναζιστικά χαρακτηριστικά και τη στάση των νέων απέναντι σ' αυτούς παρέχουν μια καλή αφορμή για να θέσουμε ερωτήματα στους μαθητές μας, τα οποία, όπως αποδεικνύει καθημερινά η σχολική εμπειρία τους απασχολούν έντονα. Η σχολική γιορτή για την 28^η Οκτωβρίου 1940 μπορεί να αποτελέσει την γέφυρα από το παρελθόν στο παρόν και την αφορμή, διερευνώντας τις όψεις του ναζισμού στη Γερμανία του μεσοπολέμου και του β' Παγκοσμίου Πολέμου, να προβληματιστούν για τις σύγχρονες εκδηλώσεις του ναζισμού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μπορεί να συνδεθεί: α) με το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Λυκείου και ειδικότερα με τις ενότητες: *Σημειώσεις-Περίληψη, Τα βιογραφικά είδη και τα θέματα για συζήτηση και έκφραση – έκθεση σχετικά με τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα, το ρατσισμό*, αλλά και με τη Γλώσσα Γ' Λυκείου, ειδικότερα με την ενότητα *Η Πειθώ* (κείμενα προπαγάνδας και θεματικός κύκλος για τον εθνισμό, εθνικισμό, σοβινισμό, ναζισμό κτλ.) όπως και με τη Γλώσσα Α' Λυκείου (εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία της επικοινωνίας), β) με τη Λογοτεχνία Λυκείου (ανθολόγηση κειμένων σχετικών με την άνοδο του ναζισμού στη μεσοπολεμική Γερμανία και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, γ) με την Ιστορία Γ' Λυκείου (*Μεσοπόλεμος, Β' παγκόσμιος πόλεμος*), δ) με την Ερευνητική Εργασία (με την προϋπόθεση ότι το τμήμα επεξεργάζεται οικείο θέμα) και ε) με την Τεχνολογία Επικοινωνιών στο πλαίσιο της οποίας οι μαθητές κατασκευάζουν την ψηφιακή αφήγηση.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, ως μέσα για να αναζητήσουν και να επεξεργαστούν πηγές και κατάλληλο υλικό για τη γιορτή, να κρατήσουν σημειώσεις, να συγγράψουν κείμενα και γενικότερα να παραγάγουν κείμενα σε ψηφιακή μορφή (λ.χ., ψηφιακή αφήγηση). Αξιοποιώντας τις ΤΠΕ κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για τη γιορτή, εξοικειώνονται με τη διαδικασία αναζήτησης και αξιολόγησης των διαδικτυακών πηγών, τη συνεργατική γραφή και το λειτουργικό συνδυασμών των ποικίλων επικοινωνιακών πόρων (γραπτών πηγών, εικόνων στατικών και κινούμενων, ήχων) για την κατασκευή των κειμένων τους (πολυτροπική αναπαράσταση του νοήματος).

Κείμενα

Στο σενάριο προτείνεται τα κείμενα να προκύψουν βάσει των αναζητήσεων των μαθητών.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ φάση (μία διδακτική ώρα): Τάξη, ολομέλεια. Εισαγωγή, προετοιμασία: Τίθεται το πρόβλημα προς επίλυση στην τάξη/τάξεις της Β΄ Λυκείου: οργάνωση της γιορτής της 28^{ης} Οκτωβρίου εστιασμένης στα φαινόμενα εκναζισμού και εκφασισμού της κοινωνίας στη διάρκεια του μεσοπόλεμου και του β΄ Παγκοσμίου Πολέμου· στις αιτίες που τα εξέθρεψαν και στις μορφές που εξέλαβαν. Μοιράζεται, στη συνέχεια, το φύλλο εργασίας με τις αντίστοιχες αποστολές των ομάδων: 1) ανασύσταση του ιστορικού-κοινωνικού πλαισίου του μεσοπολέμου, 2) τα φαινόμενα εκναζισμού ως καταγεγραμμένη εμπειρία, 3) στρατόπεδα (εργασίας, συγκέντρωσης, εξόντωσης). 4) δημιουργία ψηφιακής αφήγησης, αφίσας και προγράμματος, 5) παρουσιαστές επί σκηνής. Συζητούνται στην ολομέλεια προτάσεις σχετικά με τη μορφή των τελικών προϊόντων στην οποία θα εκβάλει η έρευνα των μαθητών. Συνήθως οι μαθητές έχουν καλές ιδέες. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει και ο εκπαιδευτικός προτείνοντας λ.χ.: α) τη δημιουργία ψηφιακής αφήγησης που θα επενδύσει οπτικοακουστικά τη σκηνική δράση των μαθητών, β) τη δημιουργία αφίσας και γ)

προγράμματος. Συζητούνται επίσης οι επιθυμίες των μαθητών σχετικά με την επί σκηνής παρουσίαση. Οι μαθητές εκδηλώνουν τις προτιμήσεις τους για την ομάδα ή τις ομάδες, στην/στις οποία/ οποίες θα ήθελαν να συνεισφέρουν. Οι ομάδες είναι ευέλικτες, με την έννοια ότι όσοι θα συμμετέχουν στην έρευνα, αναζήτηση του υλικού, μπορούν να συμμετέχουν και στην κατασκευή των τελικών προϊόντων ή/και στην παρουσίαση-ανάγνωση επί σκηνής.

Β΄ φάση (μία διδακτική ώρα): Εργαστήριο. Αναζήτηση του υλικού: Η φάση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας, εφόσον το θέμα είναι συναφές, είτε στο πλαίσιο της διδασκαλίας των φιλολογικών μαθημάτων: γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας. Οι μαθητές, ανάλογα με την ερευνητική ομάδα όπου εντάσσονται, αναζητούν και συγκεντρώνουν ποικίλο κειμενικό υλικό από το διαδίκτυο και από άλλες πηγές. Οι διαδικτυακές πηγές δίνουν τη δυνατότητα να τις μεταφέρουν στο περιβάλλον του word και να τις επεξεργαστούν. Αυτό διευκολύνει και την επεξεργασία τους, σε επόμενη φάση, για την κατασκευή των τελικών προϊόντων. Ο εκπαιδευτικός, για να μειώσει το χρόνο της έρευνας, αν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί στο φύλλο εργασίας να προτείνει κάποιες ιστοσελίδες, χωρίς όμως να δεσμεύει τους μαθητές. Εφόσον υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη, η έρευνα μπορεί να επεκταθεί και στον χώρο αυτής ή, ακόμα, μια ομάδα μαθητών με συνοδό καθηγητή μπορεί να επισκεφθεί τη δημοτική βιβλιοθήκη. Μπορεί, τέλος, να δημιουργηθεί δανειστική βιβλιοθήκη με έντυπο και ψηφιακό υλικό σχετικά με το θέμα. Τα μέλη της σχολικής κοινότητας, μαθητές, καθηγητές, γονείς συνεισφέρουν, εφόσον το επιθυμούν και έχουν στη διάθεσή τους τέτοιο υλικό.

Γ΄ φάση (δύο διδακτικές ώρες): Εργαστήριο, τάξη. Επιλογή του υλικού: Στο πλαίσιο της διδασκαλίας των παραπάνω μαθημάτων (βλ. Β΄ φάση), γίνεται αρχικά μια συζήτηση στην ολομέλεια για τα κριτήρια επιλογής του υλικού²: α) εφόσον πρόκειται

² Η αρχική αυτή συζήτηση καλό θα είναι να γίνει στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος, γιατί εξετάζονται τα κριτήρια επιλογής του υλικού σε συνδυασμό με την επικοινωνιακή περίσταση της γιορτής· η άλλη ώρα μπορεί να γίνει στο πλαίσιο και των άλλων μαθημάτων.

για ιστορικές πηγές: συνάφεια, επάρκεια, εγκυρότητα, αξιοπιστία, ποιότητα, β) εφόσον πρόκειται για λογοτεχνικές: συνάφεια, σχετική αυτονομία, αισθητικό-συγκινησιακό αποτέλεσμα, γ) εφόσον πρόκειται για οπτικοακουστικό υλικό (ντοκιμαντέρ, ταινίες, μουσικά video, τραγούδια): συνάφεια, ποιότητα, αισθητικό-συγκινησιακό αποτέλεσμα. Στη συνέχεια θα πρέπει να συζητηθεί η διάρκεια της ψηφιακής αφήγησης. Εδώ τίθεται και το θέμα των περιορισμών του λογισμικού. Οι προδιαγραφές είναι για μια μικρού μήκους ταινία, γεγονός που συνάδει και με την περίπτωση της γιορτής. Όλοι οι παράγοντες, που συνιστούν τη συγκεκριμένη περίπτωση, τίθενται υπό συζήτηση. Σε ποιους απευθύνεται η γιορτή; Σε μαθητές, κατά κύριο λόγο, στο διευθυντή και τους καθηγητές, τους γονείς και τους φορείς της τοπικής κοινότητας. Επομένως, το υλικό που θα επιλεγεί πρέπει να είναι κατανοητό, εύληπτο, όχι κουραστικό, όχι προσβλητικό. Ποιους σκοπούς υπηρετεί η εν λόγω αφήγηση; Να ενημερώσει, πληροφορήσει, καταγγείλει, προβληματίσει, αφυπνίσει, συγκινήσει; Η επιλογή του υλικού θα πρέπει να λάβει υπόψη αυτές τις παραμέτρους. Οι ερευνητικές κατηγορίες υπαγορεύουν και τον άξονα δόμησης του υλικού που θα περιέχεται στην αφήγηση· εν προκειμένω: Α΄ μέρος «το ιστορικό πλαίσιο», Β΄ μέρος «η εδραίωση του ναζισμού στη Γερμανία του μεσοπολέμου» και Γ΄ μέρος «τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξόντωσης». Αφού πρόκειται για αφήγηση, ο άξονας του χρόνου μπορεί να βοηθήσει στην οργάνωσή του, ιδιαίτερα όταν μιλάμε για την οργάνωση των ιστορικών γεγονότων. Ο άξονας του χρόνου μπορεί να συνδυαστεί με θεματικούς άξονες, για παράδειγμα στο Β΄ μέρος, όπου το υλικό μπορεί να ταξινομηθεί ως εξής: α) ναζιστικές συγκεντρώσεις, β) ναζιστική προπαγάνδα, γ) διαπαιδαγώγηση των νέων, δ) διωγμοί εναντίον πληθυσμιακών ομάδων. Ακόμα, θα πρέπει να συζητηθούν τα μέρη της εισαγωγής και του epilόγου. Μια πρόταση σχετικά με το ρόλο αυτών είναι να στήσουν τις γέφυρες ανάμεσα στο τότε και στο τώρα.

Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στην επιλογή του υλικού. Στο τέλος της φάσης αυτής η κάθε ερευνητική ομάδα θα πρέπει να καταθέσει το παραδοτέο της, με τη μορφή ψηφιακού φακέλου (αρχεία word, εικόνων, ήχου, video)

αλλά και χαρτοφακέλου (αν έχει επιλέξει έντυπο υλικό). Οι φάκελοι τίθενται στη διάθεση του εκπαιδευτικού και της ομάδας που θα αναλάβει να κατασκευάσει την αφήγηση, την αφίσα και το πρόγραμμα.

Δ΄ φάση (τέσσερις με πέντε διδακτικές ώρες): Εργαστήριο ή τάξη εξοπλισμένη με τρεις υπολογιστές και προβολικό: κατασκευή τελικών προϊόντων, συντονισμός της ψηφιακής αφήγησης με τα υπό ανάγνωση κείμενα: Στη φάση αυτή πρέπει να επιλυθεί το εξής πρόβλημα: επειδή δε συμμετέχουν όλοι οι μαθητές στην κατασκευή των τελικών προϊόντων, θα πρέπει να οργανωθεί η τάξη με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο κάποιου να εργάζονται και κάποιου να κάθονται άπραγοι. Μια λύση είναι οι μαθητές της Β΄ που έχουν πάρει ως επιλογή το μάθημα της τεχνολογίας επικοινωνιών, σε συνεννόηση με τον καθηγητή της αντίστοιχης ειδικότητας, να κατασκευάσουν την ψηφιακή αφήγηση, καθώς και την αφίσα και το πρόγραμμα της γιορτής στο εργαστήριο της πληροφορικής. Θα πρέπει να είναι εγκαταστημένο στην επιφάνεια εργασίας ειδικό λογισμικό κατασκευής ταινίας. Οι μαθητές μπορούν να κατανεμηθούν σε τέσσερις ομάδες. Η μία ομάδα επεξεργάζεται τις ταινίες και τα video που βρίσκονται στον αντίστοιχο ψηφιακό φάκελο. Η αποστολή της είναι να επεξεργαστεί τις ταινίες, επιλέγοντας από αυτές τα τμήματα που θα μπου στην παρουσίαση, και τη θέση τους στην αφήγηση. Η δεύτερη ομάδα επεξεργάζεται τις εικόνες και τα τραγούδια, κάνοντας την τελική επιλογή για το ποιες/ποια και πού θα μπου, και η τρίτη τα γραπτά κείμενα. Οι τρεις ομάδες θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία, γιατί το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι συνεκτικό κείμενο, οργανωμένο χρονολογικά και θεματικά, οπότε θα πρέπει να συναποφασίσουν πού θα μπου τα γραπτά κείμενα, πού οι εικόνες, πού τα τραγούδια πού τα video. Η τέταρτη ομάδα έχει ως αποστολή την κατασκευή αφίσας και προγράμματος. Για την αφίσα μπορεί να επεξεργαστεί το εικονιστικό υλικό που υπάρχει σε ψηφιακή μορφή στους αντίστοιχους φακέλους, αξιοποιώντας τα λογισμικά του επεξεργαστή και της παρουσίασης κειμένου. Θα πρέπει επίσης να σκεφτεί το γραπτό κείμενο (ευσύνοπτο) που θα συνοδεύει το εικονιστικό υλικό, προσέχοντας, κατά το δυνατόν, οι επικοινωνιακοί πόροι (εικόνας και γραπτού

κειμένου) να βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και όχι απλή παράθεση. Για το πρόγραμμα μπορεί να αξιοποιήσει τον επεξεργαστή, αφού λάβει υπόψη της την όλη οργάνωση της γιορτής και έχει στη διάθεσή της τους τίτλους των κειμένων που θα διαβαστούν συνοδεύοντας το υλικό της αφήγησης.

Παράλληλα, η ομάδα των μαθητών που έχει αναλάβει να αναγνώσει τα κείμενα με τον υπεύθυνο καθηγητή, θα πρέπει, στις ώρες που έχουν διατεθεί για πρόβες, να καταλήξει στα κείμενα που θα διαβαστούν, σε συνεννόηση με τους μαθητές που επεξεργάζονται την ψηφιακή αφήγηση, ώστε τα κείμενα να «συνομιλούν» με την αφήγηση. Τονίζεται στους μαθητές η σημασία της παραστατικής ανάγνωσης, σύμφωνα με την επικοινωνιακή περίσταση της γιορτής.

Εναλλακτικά, και εφόσον υπάρχει η δυνατότητα τάξης εξοπλισμένης με τρεις υπολογιστές, στο πλαίσιο των προαναφερθέντων μαθημάτων (ερευνητικής εργασίας, γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας), η φάση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί ως εξής: Οι μαθητές που έχουν αναλάβει την κατασκευή της αφήγησης, με την προϋπόθεση ότι γνωρίζουν τη λειτουργία του ειδικού λογισμικού, το οποίο είναι εγκαταστημένο στην επιφάνεια εργασίας, επεξεργάζονται με ανάλογο, όπως προηγουμένως τρόπο, τη αφήγηση. Οι μαθητές που ανήκουν στην ομάδα των παρουσιαστών αναγιγνώσκουν τα κείμενα ενώπιον των συμμαθητών τους και γίνεται συζήτηση για την τελική επιλογή, σε συνάρτηση με την ψηφιακή αφήγηση, αλλά και για το αισθητικό και επικοινωνιακό αποτέλεσμα της ανάγνωσης.

Τέλος, τα λογισμικά κατασκευής ταινίας δίνουν τη δυνατότητα να ηχογραφηθούν τα κείμενα αυτά και να περάσουν ως αρχεία ήχου στο επιθυμητό σημείο. Προτείνεται όμως η ανάγνωση επί σκηνής, που συνάδει με την περίσταση της γιορτής.

Αξιολόγηση

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η ιδιαιτερότητα του σεναρίου (άτυπη μορφή γραμματισμού, διαθεματικές προεκτάσεις) υπαγορεύει και μια άλλη λογική στο ζήτημα της αξιολόγησης. Σκοπός δεν είναι να αξιολογηθούν οι μαθητές, είτε ατομικά είτε ομαδικά, αλλά να ενθαρρυνθούν ώστε να συμμετάσχουν ενεργά σε μια

περίσταση επικοινωνίας, όπως αυτή της σχολικής εορτής, που τους αφορά. Υπό αυτή τη λογική, αξιολογείται θετικά η συμμετοχή των μαθητών στην όλη διαδικασία, από τη φάση της διερεύνησης μέχρι τη δημιουργία των τελικών προϊόντων, και προσμετρείται θετικά στην αξιολόγησή τους στο πλαίσιο των εμπλεκόμενων μαθημάτων (γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας, ερευνητικής εργασίας, πληροφορικής).

Στο πλαίσιο, ωστόσο, της γλωσσικής διδασκαλίας μπορούν να συζητηθούν τα κριτήρια αξιολόγησης των τελικών προϊόντων, δηλαδή, της ψηφιακής αφήγησης, της αφίσας και του προγράμματος. Η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πηγών, η συνάφεια και επάρκειά τους, η ποιότητα των επικοινωνιακών πόρων και ο τρόπος αλληλεπίδρασής τους για τη δημιουργία συγκεκριμένου αισθητικού και επικοινωνιακού αποτελέσματος είναι ορισμένα από τα κριτήρια που μπορούν να τεθούν υπό διαπραγμάτευση στην ολομέλεια. Ακόμα, αντικείμενο συζήτησης μπορούν να αποτελέσουν οι αναγνώσεις των κειμένων από τους μαθητές, ενώπιον κοινού, η αξιοποίηση, δηλαδή, των εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών παραμέτρων ως φορέων νοηματοδότησης των κειμένων.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα Α΄: Ανασύσταση του ιστορικού-κοινωνικού πλαισίου

Αποστολή σας είναι να αναζητήσετε και να επεξεργαστείτε ιστορικές πηγές σχετικές κυρίως με την δεύτερη μεσοπολεμική δεκαετία του 20ού αιώνα (1930-1940). Το υλικό σας θα αξιοποιηθεί στη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου για τη δημιουργία, κυρίως, ψηφιακής αφήγησης για την εποχή, ώστε να σχηματίσουν οι συμμαθητές σας μια εικόνα για το ιστορικό πλαίσιο το οποίο εξέθρεψε την άνοδο του φασισμού-ναζισμού. Μέρος του υλικού σας μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία αφίσας και προγράμματος.

Το παραδοτέο σας είναι ψηφιακός φάκελος που θα περιλαμβάνει: α) αρχείο επεξεργαστή με τα γεγονότα ταξινομημένα στον άξονα του χρόνου και σε συνοπτική διατύπωση (μορφή διαγράμματος) και β) υποφάκελο με οπτικοακουστικό υλικό σε ψηφιακή μορφή. Εφόσον εντοπίσατε και έντυπες πηγές, μπορείτε να παραδώσετε και χαρτοφάκελο με τις πηγές αυτές.

Ομάδα Β΄: Ναζιστική Γερμανία

Αποστολή σας είναι να αναζητήσετε οπτικοακουστικό υλικό – ντοκιμαντέρ - ταινίες, ηχητικά ντοκουμέντα, μουσικά έργα, αφίσες, μαρτυρίες κτλ. σχετικά με την εδραίωση του ναζισμού στη μεσοπολεμική Γερμανία, το οποίο θα αξιοποιηθεί στη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου για τη δημιουργία, κυρίως, μιας ψηφιακής αφήγησης για την εποχή, ώστε να σχηματίσουν οι συμμαθητές σας μια αδρή εικόνα για τις εκδηλώσεις του ναζισμού στη μεσοπολεμική Γερμανία. Μέρος του υλικού σας μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία αφίσας και προγράμματος.

Το παραδοτέο σας είναι ψηφιακός φάκελος με υλικό, οργανωμένο κατά προτίμηση σε θεματικούς άξονες-υποφακέλους: Προτείνονται οι ακόλουθοι: α) ναζιστικές συγκεντρώσεις, β) ναζιστική προπαγάνδα, γ) διαπαιδαγώγηση των νέων, δ) διωγμοί εναντίον πληθυσμιακών ομάδων. Εφόσον εντοπίσατε και έντυπο υλικό, μπορείτε να παραδώσετε και χαρτοφάκελο με υλικό αυτό.

Ομάδα Γ΄: Τα στρατόπεδα

Αποστολή σας είναι να αναζητήσετε οπτικοακουστικό υλικό – ντοκιμαντέρ - ταινίες, ηχητικά ντοκουμέντα, μουσικά έργα, αφίσες, μαρτυρίες, άρθρα κτλ. σχετικά με τα στρατόπεδα εργασίας, συγκέντρωσης και εξόντωσης που λειτούργησαν από τους Ναζί πριν και κατά τη διάρκεια του β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο θα αξιοποιηθεί στη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου για τη δημιουργία, κυρίως, μιας ψηφιακής αφήγησης για την εποχή, ώστε να σχηματίσουν οι συμμαθητές σας μια αδρή εικόνα για το ρόλο των στρατοπέδων. Μέρος του υλικού σας μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία αφίσας και προγράμματος.

Το παραδοτέο σας είναι ψηφιακός φάκελος που θα περιλαμβάνει: α) αρχείο επεξεργαστή με συνοπτικές πληροφορίες για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξόντωσης και β) υποφάκελο με οπτικοακουστικό υλικό σε ψηφιακή μορφή. Εφόσον εντοπίσατε και έντυπες πηγές, μπορείτε να παραδώσετε και χαρτοφάκελο με τις πηγές αυτές.

Ομάδα Δ΄: Δημιουργούμε...

Αποστολή σας είναι, βάσει του υλικού που επεξεργάστηκαν οι άλλες ομάδες, να δημιουργήσετε: α) Μια ψηφιακή αφήγηση, αξιοποιώντας ειδικό λογισμικό (π.χ., movie maker) που θα πλαισιώσει τη σχολική γιορτή για την 28^η Οκτωβρίου, διαρθρώνοντας το υλικό σε τρεις ενότητες: 1) Το ιστορικό πλαίσιο του μεσοπολέμου στην Ευρώπη, 2) Ναζιστική Γερμανία, 3) Τα στρατόπεδα. Η αφήγηση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει γραπτό κείμενο, εικόνες, βίντεο και ήχο (λ.χ., μουσική επένδυση). β)

Μια αφίσα για τη γιορτή, η οποία θα ενημερώνει τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο της γιορτής. γ) Το πρόγραμμα της γιορτής.

Ομάδα Ε΄: Αναγνώσεις

Αποστολή σας είναι να συνεργαστείτε με την ομάδα των δημιουργών και να επιλέξετε τα κείμενα που θα αναγνώσετε επί σκηνής, προσέχοντας να «συνομιλούν» αυτά με την ψηφιακή αφήγηση, δηλαδή συντονίζοντας το χρόνο της ανάγνωσης με το χρόνο προβολής. Επιπλέον, ως αναγνώστες ενώπιον κοινού, θα πρέπει να φροντίσετε την ανάγνωσή σας ώστε να αναδείξει τα εν λόγω κείμενα, αξιοποιώντας δηλαδή τον επιτονισμό, την ένταση και το χρωματισμό της φωνής, τις παύσεις, το βλέμμα, τις χειρονομίες και όλα όσα κρίνετε απαραίτητα για τη νοηματοδότηση του υπό ανάγνωση κειμένου.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως ήδη αναφέραμε, το σενάριο μπορεί να λάβει ποικίλες εκδοχές και προεκτάσεις είτε στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας με θέμα συναφές (φαινόμενα φασισμού και ναζισμού, στρατόπεδα φιλοξενίας, εργασίας, συγκέντρωσης και εξόντωσης, μέσα μαζικής ενημέρωσης και προπαγάνδα κτλ.) είτε στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος και ειδικότερα: α) του θεματικού κύκλου για τις προκαταλήψεις και τις ρατσιστικές συμπεριφορές, όπου οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν ποικίλες εκφάνσεις του φαινομένου, και β) της διδασκαλίας του πολιτικού λόγου, ως λόγου πειθούς και προπαγάνδας, είτε στο πλαίσιο της λογοτεχνίας, λ.χ., δημιουργία δικτύου αναγνώσεων με ανάλογο θεματικό άξονα, είτε, τέλος, στο πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας, λ.χ., επέκταση της έρευνας για την εγκαθίδρυση φασιστικών καθεστώτων σε όλη την μεσοπολεμική Ευρώπη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Πλεονεκτήματα

Η προετοιμασία της σχολικής εορτής αποκτά προσωπικό νόημα για τους μαθητές, εφόσον εμπλέκονται ενεργά σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας. Τους δίνεται η δυνατότητα να συνεργαστούν, να εκφέρουν λόγο, προφορικό και γραπτό, να αξιοποιήσουν την τεχνολογία και να προβληματιστούν για τις δυνατότητές της ως μέσου πρακτικής γραμματισμού, να αναζητήσουν και να ερευνήσουν πηγές· να συμμετάσχουν, με λίγα λόγια, ενεργά στη διαδικασία μάθησης, δημιουργώντας το μαθησιακό υλικό και όχι απλώς αποστηθίζοντας ή αφομοιώνοντας αυτό.

Μειονεκτήματα

Όπως όλες οι διδακτικές προτάσεις που επιτρέπουν στους μαθητές να αναλάβουν πρωτοβουλίες και ευθύνες, να συναποφασίσουν, να επιλέξουν, να συνεργαστούν, να διαχειριστούν πρακτικά προβλήματα, όπως αυτά του χρόνου ή της επιλογής του υλικού για την κατασκευή των κειμένων τους, έτσι και η συγκεκριμένη ενέχει κινδύνους που συνδέονται με την ετοιμότητα και ωριμότητα των μαθητών να αναλάβουν δράση. Δεν μπορούμε να εκβιάσουμε την αυτόβουλη συμμετοχή των

μαθητών μας που προϋποθέτει την ενεργοποίηση, κυρίως, εσωτερικών κινήτρων μάθησης και όχι εξωτερικών, όπως λ.χ. τη βαθμολογία.

Αμελητέα δεν είναι, επίσης, και τα πρακτικής φύσεως προβλήματα, όσον αφορά στην εύρεση χρόνου και χώρου για την πραγματοποίηση των δράσεων, με δεδομένο το άκαμπτο και ασφικτικό ωρολόγιο πρόγραμμα και την έμφαση στη διδακτέα ύλη. Ο διαθεματικός χαρακτήρας του σεναρίου επιτρέπει μια σειρά από δυνατές λύσεις στα παραπάνω προβλήματα.

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. Οι ΤΠΕ στο πλαίσιο μιας συνολικής θεώρησης των φιλολογικών σχολικών πρακτικών, Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02 (σσ. 32– 41), Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. ΤΠΕ και γλωσσική διδασκαλία. Οι τρεις αλληλένδετοι κύκλοι. Στο *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Mayer, R.E. 1992. *Thinking problem solving cognition*. U.S.A.: W.H. Freeman and Company.

Nagel, N.G. 1996. *Learning Through Real-World Problem Solving. The power of Integrative Teaching*. U.S.A.: Corwin Press.

Pretz, J. E., Naples, A. J., & Sternberg, R. J. 2003. Recognizing, defining, and representing problems. In J. E. Davidson & R. J. Sternberg (Eds.), *The psychology of problem solving* (pp. 3-30). Cambridge University.

Νέζη, Μ., Σεφερλή, Π., Τσένογλου, Ε. 2009. Για μια συντροφιά ανάμεσά μας: Η αξιοποίηση του Διαδικτύου (Web2.0) σε άτυπες μορφές γραμματισμού. Σχεδιασμός δικτύου αναγνώσεων σε περιβάλλον wiki» στα *Πρακτικά του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ με θέμα Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη*, Σύρος, 2009.

Παπανικολάου, Κ., Τσαγκάνου, Γ., & Γρηγοριάδου, Μ. 2002. Αξιοποιώντας το διαδίκτυο και το λογισμικό γενικής χρήσης ως διδακτικά μαθησιακά εργαλεία. Στο Χ. Κυνηγός & Ευ. Δημαράκη (επιμ.), *Νοητικά εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα: Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη, 119-160.